

Románia Hivatalos Közlönyének szerepe a hivatalos magyar nyelvhasználat elterjesztésében.

- sajtóközlemény -

2007 november 6.-án, 16 évvel a strasbourgi elfogadása után Romániában is törvényerőre lépett a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartája. A Karta életbe lépését nem övezte különösebb sajtóvisszhang, noha ez több szempontból előrelépést jelent a magyar nyelv hivatalos használata szempontjából. Így például egyértelműen leszögezi, hogy a lakosság által széles körben használt közigazgatási szövegeket és formanyomtatványokat magyarul vagy kétnyelvű változatban is közzé kell tenni, a magyar nyelven benyújtott dokumentumok jogérvényesek, vagyis pont annyit érnek, mint a román nyelvűek. (ld. a Karta 10. cikke.)

A gyakorlatban azonban, bár már csaknem egy év is eltelt, magyar nyelvű hivatalos nyomtatványokkal még alig lehet találkozni az önkormányzatoknál, állami intézményeknél, közüzemeknél. Noha az elmúlt évben az Internetre már több helyütt is felkerült jónéhány nyomtatvány magyarul (pl. www.nyelvi jogok.ro), melyeket benyújtva a hivatalok jellemzően el is fogadnak, az önkormányzatok maguk mégis óvakodnak attól, hogy saját honlapjaikra feltegyenek magyar nyelvű nyomtatványokat. Ennek fő oka az, hogy a „közlönyben románul jelent meg”, „nincs hivatalos magyar fordítás”.

Tehát ha „muszáj”, vagyis ha a polgár maga ragaszkodik hozzá, a magyar nyelvű nyomtatványokat jellemzően elfogadják, hivatalos magyar változat híján azonban az önkormányzatok ezek terjesztésétől óvakodnak. Ezen a helyzeten kellene, hogy változtasson egy már meglévő jogintézmény a hivatalos közlöny magyar változata.

A romániai magyarság romániai „csaknem államalkotó” szerepének egyik fontos szimbolikus elismerése, hogy a Monitorul Oficial al Românei hivatalos közlönynek kivonatos fordítása jelenik meg magyar nyelven Románia Hivatalos Közlönye címen. A Románia Parlamentje által kiadott közlöny az 1989-es forradalom óta, hetente kétszer jelenik meg. Szimbolikus fontosságán túl a közlöny gyakorlati használatát azonban sokáig nagyban akadályozta, hogy nyelvi színvonala nagyon alacsony volt. A közlönyben hemzsegték a magyartalanságok, a magyar szakkifejezések fordítása sok esetben téves volt, így aki legalább valamennyire értett románul szívesebben használta a román változatot.

Az elmúlt években a közlöny nyelvi állapota azonban javult, ma már sok esetben nem csak pontos, hanem kifejezetten szép magyarsággal megírt fordításokkal találkozhatunk. A Nyelvi Karta által nyújtott lehetőségek kihasználásához azonban további változtatásokra lenne szükség.

A magyar nyelvű Romániai Hivatalos Közlöny ugyanis – néhány, nagyon ritka kivételtől eltekintve – jelenleg nem közli az egyébként lefordított törvények/kormányhatározatok mellékleteit. Márpedig a román jogalkotás jellemzője, hogy a formanyomtatványok mintáit általában a kormányhatározatok módszertani végrehajtási utasításának mellékleteiként közlik.

Nézzük például a lakásfűtési segélyekről szóló határozatot, és az ahhoz kapcsolódó módszertani utasításokat. Az eredeti a román nyelvű közlöny 2006/819-es számában (októberben) jelent meg, értelemszerűen a formanyomtatványokat tartalmazó mellékletekkel együtt. A magyar változat 2008 márciusában jelent meg (2008/17-es szám). Ebben nem szerepelnek a mellékletek, csak annyi, hogy „... számú mellékletek a jelen módszertani végrehajtási utasítások elválaszthatatlan részét képezik.” (Ugyanaz érvényes a szociális segélyezéshez szükséges nyomtatványokra és sok egyébre is.)

2008 novembere óta ezeket a mellékletekben szereplő formanyomtatványokat a Karta értelmében el kellene készíteni a román mellett magyarul (és németül) is. Azonban a román

nyelvű közlöny ezt nem teszi meg, ez nyilván a magyar változat feladata lenne. Mivel azonban a mellékletek fordítása a magyar változatban nem történik meg, így nem készülnek el a formanyomtatványok magyar fordításai sem. Ebből következően a jogalkalmazó polgármesterek, önkormányzatok nem merik, tudják vállalni magyar nyelvű változat elkészítését, így pedig csorbul a törvényben biztosított magyar nyelvhasználat lehetősége.

Tehát megállapítható, hogy a hivatalos közlöny magyar változata a hivatalos nyelvhasználat terjesztése szempontjából ezen a téren jelenleg nem sok hasznot hajt. A meglévő lehetőségek jobb kihasználásához három szempontból szükséges módosítani a magyar szerkesztőség munkáját.

- A legfontosabb, hogy ügyelni kellene arra: a fordítandó joganyagok mellékletei is lefordításra kerülnek, amennyiben azok a mellékletek formanyomtatványokat, nyomtatványmintákat tartalmaznak.

- Fontos lenne felgyorsítani a fordítások tempóját, ha ugyanis a magyar változat akkora késéssel jelenik meg, mint az ma jellemző, akkor a megjelenés idejére már a magyar nyelvű jogalkalmazók is a román változat használatához szoktak hozzá. A fontosabb jogszabályok esetén a magyar változatnak három hónapon belül meg kellene jelennie. Hogy az nem lehetetlen, arra éppen jó példa a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Kartája, amely 2007 november 6-án jelent meg románul, 2008 február elsején pedig magyarul.

- A mellékletek fordítását és a gyorsabb fordítás persze sok energiát igényelne a közlöny magyar szerkesztősége részéről. Ez azonban plusz források nélkül is lehetséges lenne, ha a közlöny jobban szelektálna a fordítható joganyagok közül. Jelenleg sok esetben a magyar kisebbséget igen kevésbé érintő törvények fordítása történik (pl. a meteorológiai tevékenységről szóló törvény, a romániai polgári légi közlekedés polgári repülési hajózó szakszemélyzetéről szóló törvény stb.).

www.nyelvijogok.ro

Kedves Újságírók!

A sajtóközleményben felhasznált adatok szabadon felhasználhatóak, kiegészíthetőek és természetesen vitathatóak is. A forrás megjelöléséhez nem ragaszkodunk, de persze örülünk neki, akár csak annak, ha hivatkoznak honlapunkra. Terveink szerint a következő egy évben havonta egy sajtóközleményt fogunk kiadni a romániai magyar nyelvhasználat témakörében. Ha igényét e-mailben a szerkesztoseg@nyelvijogok.ro címen jelzi, a sajtóközleményeket egy héttel a honlapunkon történő megjelenés előtt megkapja.